

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 24 februari 1932 kl. 5 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckta motioner om skydd
för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter.*

Andra lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen nr 187 i första kammaren av herr Trygger m. fl. och nr 264 i andra kammaren av herr Lindman m. fl.

I motionerna, vilka äro likalydande, har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville ofördröjligen föranstalta därom, att den pågående utredningen om skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter så snart ske kan slutföres, samt därefter förelägga årets riksdag det förslag till åtgärder, vartill utredningen kan föranleda.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för berörda hemställan, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet har lämnat vissa arbetarorganisationer tillfälle att yttra sig över de av motionärerna anförda exemplen, i vad dessa beröra organisationernas verksamhet. Yttranden, som med anledning härav kommit utskottet tillhanda, finnas såsom bilagor fogade vid detta utlåtande.

Vid 1929 års riksdag väcktes inom riksdagens båda kamrar likalydande motioner, nr 12 i första kammaren av herr Frändén m. fl. och nr 21 i andra kammaren av herr Nygren m. fl., vari hemställdes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, det Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande lämpligaste lagstiftningsåtgärder för tryggande av tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikt, varvid frågan om skadestånd till näringsidkare, som drabbades av i motionen berörda övergrepp, måtte särskilt beaktas, samt därefter för riksdagen framlägga lagförslag i ämnet.

Andra lagutskottet, som behandlade motionerna, begärde yttrande över desamma av socialstyrelsen. I sitt i ärendet avgivna yttrande anförde socialstyrelsen i huvudsak:

De primära och väsentliga kampmedlen vid arbetskonflikter, strejker och lockouter, finnas i regel, till vinnande av åsyftad effektivitet, böra förbindas med vissa kompletterande stridsåtgärder. Genom blockad söker sålunda ar-

Historik.
Riksdagen
1929.
Motioner.

Social-
styrelsen.

betarsidan hindra arbetsgivaren värva ny arbetskraft, och genom hänvändelse till sina kolleger söker arbetsgivaren hindra sina dittillsvarande arbetare att finna nya arbetstillfällen. Redan härmed utvidgas kampen till att beröra kretsar, som, ehuru vanligen icke helt ointresserade i striden, dock icke äro att hänföra till de stridande parterna. Utöver nu antydda åtgärder, som rätt allmänt torde betraktas såsom nödvändiga komplement till strejken eller lockouten, finner man sig ej sällan, särskilt givetvis vid långvariga konflikter, föranlåten att skärpa striden genom tillgripande av allehanda, själva arbetsinställelsen mer eller mindre ovidkommande åtgärder. Man försöker sålunda på olika sätt förhindra eller försvåra fortsättandet av motpartens förvärvsverksamhet eller att göra densamma förlustbringande. Här åsyftade åtgärder rikta sig ofta mot motpartens, ibland också hans personals förbindelser med yrkesidkare inom andra näringsgrenar, t. ex. leverantörer, återförsäljare, transportföretag och näringsställen. Härigenom indragas i striden uppenbart utomstående personer, och uppkomma då de fall, som närmast torde åsyftas av motionärerna. Emellertid stannar det ej alltid vid dylika åtgärder, utan utvidgas stundom kampen till att även påkalla den stora allmänhetens, i regel likväl passiva medverkan. I förhållandenas natur ligger, att det förnämligast är arbetarparten, som har möjlighet att utnyttja här antydda kampmedel av så att säga sekundär natur.

Otvivelaktigt torde användandet under arbetskonflikter av stridsåtgärder mot tredje man vara att beteckna såsom en kränkning av det förhållande av fred och hänsyn, som bör råda samhällsmedlemmarna emellan. Med den utveckling, det fackliga organisationsväsendet numera nått, kunna också dylika kränkningar få en betydande omfattning och skärpa. För den stora allmänheten, som genom ifrågavarande stridsåtgärder hindras från att begagna lämpliga eller kanske nära nog oersättliga möjligheter till inköp, förtäring eller samfärdsl, måste dessa åtgärder givetvis i många fall förefalla mycket besvärande och förargelseväckande. Det är sålunda väl begripligt, att man å många håll anser sig ha grundad anledning påkalla statens ingripande till skydd för tredje mans neutralitet i arbetstvister.

Med erkännande av rättmätigheten utav nu berörda krav må likväl beträffande detsamma framställas vissa reflexioner.

Alla slag av strider på arbetsmarknaden måste överhuvud taget anses såsom ett samhällsont — näringslivets komplicerade mekanism bringas genom dem mer eller mindre i olag, och samhället tillskyndas skador och förluster. Även tredje mans intressen få därvid ofta, utan att någon stridsåtgärd riktas mot honom, sitta hårt emellan, exempelvis genom uteblivna leveranser, minskad försäljning eller lamslagen trafik. De skadeverkningar, som arbetsinställelserna direkt och indirekt giva upphov åt, torde oftast vara ojäm-förlikt större än de, som härflyta ur stridsåtgärderna mot tredje man. Detta oaktat har samhället hittills i stort sett fått finna sig i de olägenheter, arbetsstriderna förorsaka, och åtnöja sig med lagstiftningsåtgärder till förekommande eller förkortande av arbetsstriderna; endast mer undantagsvis har lagstiftningen repressiv karaktär. Dessa strider ha ganska allmänt betraktats såsom oundvikliga faser i kampen för den ekonomiska och sociala utvecklingen, och därtill har kommit, att man stått rådvill i fråga om lämpliga medel för deras stävjande.

Med hänsyn till nu berörda omständigheter är det förklarligt, att stridsåtgärderna mot tredje man icke blivit föremål för lagstiftarens uppmärksamhet. Det synes även icke utan skäl kunna ifrågasättas, huruvida nämnda

stridsåtgärder lämpligen kunna och böra göras till föremål för särskild lagstiftning, oberoende av övriga, mer betydelsefulla problem på området. Arbetsinställelserna medföra, såsom ovan berörts, så stora och svåra olägenheter, att de utan tvekel under den närmare framtiden allt fortfarande komma att påkalla statsmakternas uppmärksamhet, och vad som göres till deras motverkande kommer givetvis i regel också att förminska antalet fall av stridsåtgärder mot tredje man.

Enligt motionerna skulle den åsyftade utredningen särskilt avse frågan om skadestånd åt näringsidkare, som drabbas av stridsåtgärder mot tredje man. Skola statsmakterna reagera mot dylika åtgärder genom särskild lagstiftning, synes denna också knappast kunna gå ut på annat än åläggande, med eller utan straffansvar, för den, som uppmanat till bojkott eller dylikt mot tredje man, att utgiva skadestånd till denne. Söker man se till, huru en lagstiftning av antydd innebörd skulle komma att te sig i tillämpningen, torde man emellertid få anledning till tvekan om dess effektivitet.

Såsom förut påpekats, torde kränkningar av tredje mans rätt till neutralitet i arbetstvister väsentligen kunna förväntas från arbetarsidan. Av den enskilde arbetaren lär emellertid något avsevärt skadestånd endast mer sällan kunna påräknas, varför den kränkte i regel blott skulle kunna vända sig mot vederbörande fackliga organisation. För närvarande undertecknas också uppmaningar till bojkott vanligen av sådan organisation — tillhör arbetarparten landsorganisationen, skall bojkotten förklaras av vederbörande förbundsstyrelse — men skulle lagstiftning av ifrågavarande innebörd genomföras, lär man kunna förvänta, att annat tillvägagångssätt väljes. En enkel notis i arbetarpressen, meddelande att en viss affär säljer till strejkbrytare vid visst företag, skulle väl antagligen få ungefär samma verkan som en formlig bojkottförklaring. Att märka är för övrigt, att alla tryckta meddelanden stå under tryckfrihetsförordningens hägn och sålunda ej kunna giva upphov till ansvar i andra fall, än där nämnda författning stadgar sådant. Anmärkas må slutligen, att i mindre samhällen med överbärande arbetarbefolkning — här åsyftade bojkottåtgärder torde i sådana samhällen ha sin största betydelse — torde personliga meddelanden från man till man sannolikt göra tillfyllest.

Att genom lagstiftning verksamt trygga tredje mans neutralitet i arbetskonflikter torde sålunda möta avsevärda svårigheter. — — — — —

Om man bortser från lagstiftningsåtgärder, synes man möjligen ha skäl ifrågasätta, om icke förbättrad sammanslutning jämte ökat inbördes stöd inom de grupper av näringsidkare, som särskilt äro utsatta för ifrågavarande övergrepp, skulle vara ägnade att i avsevärd mån tillgodose motionernas syfte. I likhet med industriens arbetsgivare skulle nämnda näringsidkare på sådant sätt kunna till sitt försvar få till stånd ett slags ömsesidig försäkring, och blotta tillvaron av en dylik anordning, som ju gjorde bojkott mer eller mindre verkningslös, skulle antagligen verka i viss mån återhållande på dem, på vilka det ankommer att besluta om sådan åtgärd.

Andra lagutskottet yttrade i sitt över motionerna avgivna utlåtande nr 42:

Utskottet.

Den kränkning av tredje mans rätt till neutralitet i konflikter mellan arbetsgivare och arbetare, som stundom förekommer, anse motionärerna vara av den allvarliga beskaffenhet, att ett ingripande av statsmakterna i lagstiftningsväg är av behovet påkallat. Motionärerna ifrågasätta, huruvida icke de organisationer eller enskilda, som igångsätta och genomföra bojkottövergrepp mot neutral part, böra genom lagstiftning göras ekonomiskt ansvariga för de skadeverkningar, som därav kunna uppstå.

Såsom framgår av socialstyrelsens till utskottet lämnade yttrande i ärendet har styrelsen icke ansett sig kunna tillstyrka motionerna. Styrelsen har bland annat anfört följande:

Utskottet kan i huvudsak giva sin anslutning till de synpunkter, som socialstyrelsen anfört, och kan följaktligen icke tillstyrka riksdagen att bifalla de föreliggande motionerna. En lagstiftning av det slag, som påyrkats av motionärerna, skulle säkerligen icke nämnvärt inverka på de förhållanden, varom här är fråga. Möjligheterna att kringå densamma äro nämligen uppenbara. Men det finnes å andra sidan all anledning att befara, att lagstiftningen skulle komma att utnyttjas på ett otillbörligt sätt i konflikterna på arbetsmarknaden och sålunda bidraga till en ytterligare skärpning av motsättningarna mellan arbetsgivare och arbetare. Utan att vara ägnade att skänka ett effektivt skydd åt tredje mans rätt till neutralitet i dessa konflikter, skulle verkningarna av en sådan lagstiftning sannolikt försvåra de strävanden, som för närvarande pågå att på samförståndets väg skapa förutsättningar till förebyggande av de i tredje mans rätt indirekt men djupt ingripande arbetskonflikter, om vilka socialstyrelsen erinrat i sitt ovan återgivna yttrande.

De i motionerna antydda förhållandena torde för övrigt icke göra sig gällande i den omfattning, att de kunna motivera ett ingripande från lagstiftningsmaktens sida. De ledande arbetsgivar- och arbetarorganisationerna hava i allmänhet intet intresse av att indraga »tredje man» i de konflikter, som uppstå dem emellan. Med hänsyn till den allmänna opinionen är det tvärtom angeläget för dem att sörja för att inga åtgärder vidtagas, som kunna vara ägnade att kränka deras rätt, vilka kunna göra anspråk på att få hävda neutralitet i dylika konflikter.

Vad arbetarparten beträffar — det är mot denna part, som motionärerna uteslutande rikta sig — har skyldighet ålagts de för organisationernas verksamhet ansvariga styrelserna att övervaka underavdelningarnas åtgöranden. Såväl landsorganisationens som de till densamma anslutna förbundens stadgar föreskriva sålunda, att strejk-, blockad- och bojkottåtgärder icke få vidtagas med mindre vederbörande förbundsledning givit tillstånd därtill. I betraktande av fackföreningsrörelsens stora omfattning kan det naturligtvis inträffa, att enstaka underavdelningar eller medlemsgrupper icke taga hänsyn till dessa föreskrifter, men erkännas måste, att föreskrifterna i stort sett efterlevats. I den mån anledning finnes att antaga, att de av motionärerna åberopade förhållandena framdeles skola göra sig gällande, skall säkerligen en fortsatt upplysnings- och uppfostringsverksamhet visa sig vara det verksamaste medlet att förebygga åtgärder av det slag, varom motionärerna ordat.

På grund av vad sålunda anförts hemställde utskottet, att motionerna icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Reservationer.

Reservationer avgåvos dels av herr Westman m. fl., som hemställde, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning, huruvida och på vad sätt lagstiftningsåtgärder kunde vidtagas för att bereda rätt till skadestånd för den, som helt och hållet stode utanför arbetskonflikt, men likväl oförskyllt tillfogades skada genom blockad, bojkott eller andra stridsåtgärder, som riktades mot honom,

dels ock beträffande motiveringen av herr Almkvist m. fl.

Till stöd för sitt yrkande anförde herr Westman m. fl. bland annat:

Det kan icke förnekas, att fall förekomma, då tredje man, som helt och hållet står utanför arbetskonflikt, oförskyllt tillfogas skada genom blockad, bojkott eller andra stridsåtgärder, som från stridande parts sida riktas mot honom.

I sitt till utskottet avgivna utlåtande har socialstyrelsen härom anfört följande: — — — — —

På anförda skäl avstyrker emellertid styrelsen lagstiftning till skydd mot dylika åtgärder. För tredje man, som genom dem lider skada, förordar styrelsen endast den utväg för vinnande av ökat rättsskydd, att de grupper av näringsidkare, som särskilt äro utsatta för ifrågavarande övergrepp, böra söka åstadkomma förbättrad sammanslutning jämte ökat inbördes stöd.

När styrelsen på detta sätt vill göra en medborgares möjlighet att få åtnjuta rättsskydd beroende av den maktställning han kan bereda sig med likaställdas hjälp, synes denna ståndpunkt stå i strid med rättsstatens idé.

Med statens uppgift att upprätthålla rättssäkerheten överensstämmer ej heller, att staten, i förlitande på att arbetsstridernas antal skall minskas, underlåter att vidtaga åtgärder för att meddela rättsskydd i de fall, då arbetstvist verkligen utbryter och rättsskydd visar sig vara erforderligt. Lika litet synes det vara en tillfredsställande utväg att göra den utomstående ekonomiska trygghet beroende av de stridande arbetar- och arbetsgivarorganisationernas goda vilja.

Reservanterna förbise ej, att det kommer att vara förenat med åtskilliga svårigheter att åstadkomma en lagstiftning i syfte att skydda tredje mans neutralitet vid arbetskonflikter.

Från början synes det emellertid stå klart, att man vid en dylik lagstiftning bör undvika att på något som helst sätt utforma den till ett vapen mot vare sig arbetarnas eller arbetsgivarnas organisationer eller att giva den karaktären av strafflag.

Den ifrågasatta lagstiftningen synes böra begränsas till att meddela regler om skadeståndsskyldighet gentemot tredje man. En dylik skyldighet torde böra inträda huvudsakligen i de fall, att blockad, bojkott eller annan därmed jämförlig stridsåtgärd vidtages för att vid arbetskonflikt med kränkning av föreningsrätten tvinga någon, som står utanför konflikten, att inträda i eller utträda ur organisation av arbetare eller arbetsgivare eller att dylik stridsåtgärd tillgripes för att tvinga sådan person att underkasta sig ekonomiska uppoffringar för att understödja endera parten eller då maning i en eller annan form att deltaga i stridsåtgärd ställes till annan än den stridande organisationens medlemmar.

Herr Almkvist m. fl. ansåg, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

Den kränkning — — — kunna uppstå.

Utskottet anser det vara av erfarenheten bestyrkt, att kränkning av tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter icke sällan förekommer. Det torde även vara obestriddt, att denna kränkning understundom äger rum under former, som äro ägnade att i särskild grad tilldraga sig allmän uppmärksamhet, medföra förluster och framkalla känslor av otrygghet i den borgerliga näringens utövande hos dem, som utan sin förskyllan bli lidande av blockad- eller bojkottåtgärder, samt irritation och missnöje bland dem, som drabbas av stridsmetodernas indirekta följder.

Emellertid torde det av motionärerna berörda spörsmålet vara, på sätt socialstyrelsen i sitt yttrande framhåller, ett bland de mera komplicerade på sociallagstiftningens område på grund av de svårigheter, som i detta

fall möta för lagstiftningens effektiva upprätthållande. Möjligheterna att kringgå eventuella bestämmelser äro nämligen både många och lätt tillgängliga. En bojkott mot t. ex. en näringsidkare kan lätt igångsättas utan att formliga bevis på åtgärdens ursprung och verkningar kunna erhållas.

Vid sådant förhållande anser utskottet det böra undersökas, huruvida icke en lösning kan vinnas på annan väg, exempelvis genom avtal därom arbetsgivar- och arbetarorganisationer emellan.

I detta avseende finner sig utskottet böra erinra därom, att på initiativ av den nuvarande socialministern en delegation blivit tillsatt i syfte att främja samförstånd mellan parterna på arbetsmarknaden och humanisera striderna på det produktiva livets områden.

Därest genom denna delegation en lösning kunde vinnas av frågan om tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter, skulle en verkligt betydelsefull insats bliva gjord. Och detta så mycket hellre, som en överenskommelse härutinnan mellan parterna med all sannolikhet skulle komma att erhålla en högre grad av effektivitet än den i motionerna förordade åtgärden.

Intill dess, att en undersökning blivit verkställd, huruvida icke en lösning kan vinnas på nu angivna väg, anser sig utskottet icke böra biträda det av motionärerna framställda förslaget.

Riksdagen.

Vid motionernas behandling i riksdagen godkände första kammaren — efter lottning — den av herr Westman m. fl. avgivna reservationen, under det att andra kammaren med tillämpning av uppresningsförfarandet biföll utskottets hemställan med uteslutande av dess motivering. Till följd härav förföll frågan.

*Tillkallande
av sakkunnig
för utredning
om tredje
mans rätt till
neutralitet i
arbetskon-
flikter.*

Genom beslut den 22 november 1929 tillkallade Kungl. Maj:t professorn Ragnar Bergendal för att inom socialdepartementet biträda med utredning rörande vissa, med frågan om tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter sammanhängande spörsmål.

Vid ärendets behandling anförde chefen för socialdepartementet statsrådet Lübeck — efter redogörelse för frågans prövning vid 1929 års riksdag ävensom för innehållet i en av Sveriges köpmannaförbund till arbetsfredsdelegationen ingiven framställning i ämnet, vilken framställning delegationen funnit ligga utanför ramen av dess uppdrag — följande:

Den offentliga diskussion, som sålunda och i övrigt förekommit i frågan om tredje mans rätt till neutralitet i arbetstvister, har oftast haft sin utgångspunkt i särskilda fall av övergrepp, mot vilka rättsmedvetandet hos stora befolkningsgrupper reagerat. Härav har följt, att man för det mesta rört sig med mera allmänt formulerade önskemål och begrepp. Vad man velat hindra med en önskad lagstiftning synes i allmänhet huvudsakligen hava varit stridsåtgärder för att tvinga den, som står och vill stå utanför en konflikt, antingen att träda in i eller ut ur en av striden berörd organisation av arbetare eller arbetsgivare eller att underkasta sig ekonomiska uppoffringar för understödjande av endera parten eller att över huvud på ett eller annat sätt deltaga i striden. En fredlig medborgare, vilken vill vara neutral i en arbetskonflikt, borde icke behöva utsättas för förluster, ja kanske riskera sin välfärd, genom tvång från andra medborgares sida. Till förhindrande härav synes man emellertid i allmänhet icke vilja förorda straffansvar utan snarare stadgande av skyldighet att ersätta genom neutralitetskränkningen vållad skada. Anspråken på dylik lagstiftning upp-

ställas icke ensidigt utan de rikta sig mot tvångsåtgärder från båda parternas sida, låt vara att arbetarepartens åtgöranden varit de i praktiken och diskussionen mest framträdande.

De sålunda framställda anspråken på åtgärder för tryggande av tredje mans rätt framstå i och för sig såsom skäligen. Då det gäller att söka bot för antydda missförhållanden, möter man emellertid omedelbart i det föregående antydda svårigheter med hänsyn till ärendets oklara läge. Uppenbarligen är det därför i första hand angeläget att söka klarlägga de avsedda missförhållandenas art och omfattning. Därjämte bör undersökas, i vilken utsträckning redan gällande lagstiftning bereder möjlighet till ingripande, samt anledningen till att sådant ingripande hittills icke i avsevärd utsträckning synes hava förekommit. Slutligen bör noggrant övervägas, vilka ytterligare lagstiftningsåtgärder, som äro ur lagteknisk synpunkt möjliga, och den sannolika effektiviteten därav.

Först när utredning i dessa avseenden föreligger, blir det möjligt att bilda sig en uppfattning om de åtgärder, som ur allmän synpunkt finnas kunna och böra ifrågakomma. Man bör också kunna förvänta, att med undersökningsresultatet som underlag överläggningar mellan huvudparternas organisationer skola med framgång kunna upptagas i syfte att söka undgå stridsmetoder sådana som de, vilka här äro i fråga.

Vid 1931 års riksdag väcktes likalydande motioner, nr 131 i första kammaren av herr Petrus Nilsson m. fl. och nr 193 i andra kammaren av herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl., i vilka yrkades, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande lagstiftningsåtgärder för att bereda rätt till skadestånd för den, som helt och hållet står utanför arbetskonflikt, men likväl oförskyllt tillfogas skada genom blockad, bojkott eller andra stridsåtgärder, som riktas mot honom, samt snarast möjligt för riksdagen framlägga förslag i ärendet.

Vid samma riksdag hemställdes i likalydande motioner, nr 129 i första kammaren av herr Trygger m. fl. och nr 186 i andra kammaren av herr Lindman m. fl., att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville ofördröjligen föranstalta därom, att den pågående utredningen om åtgärder till skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter utvidgades till att avse åtgärder över huvud till värnande av arbets- och näringsfriheten såväl som enskild självbestämningsrätt i övrigt mot övergrepp från de i näringslivet verksamma organisationernas sida, samt att riksdagen samtidigt måtte anhålla, att förslag i ärendet förelades senast nästföljande års riksdag.

Andra lagutskottet, som behandlade motionerna, begärde yttrande över desamma av socialstyrelsen samt lämnade svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen i Sverige m. fl. sammanslutningar tillfälle att yttra sig över motionerna I: 129 och II: 186.

Med avseende å motionerna I: 131 och II: 193 anförde socialstyrelsen, att såvitt styrelsen kunde döma, den utredning, som dessa motioner åsyftade, finge anses inbegripen i den utredning angående åtgärder för tryggande av tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter, som Kungl. Maj:t uppdragit åt professor Bergendal. Huruvida denna utredning, utan att även-

Riksdagen
1931.
Motioner.

Socialstyrelsen.

tyra utredningens resultat, läte sig påskynda, undandroge sig styrelsens bedömande.

Beträffande motionerna I: 129 och II: 186 anförde socialstyrelsen i huvudsak:

Det fackliga organisationsväsendet är onekligen att anse som en av senare tiders mest betydelsefulla samhällsföreteelser. Genom densamma ha kroppsarbetarna, som förut överhuvud taget saknade egentligt inflytande på samhälls- och näringslivets gestaltning, numera tillvunnit sig en synnerligen inflytelserik ställning. I särskilt hög grad torde detta gälla beträffande vårt land, där arbetarnas organisation nått en sällsynt stark och enhetlig utveckling. Redan tidigt funno sig också arbetsgivarna nödgade att till hävdande av sin ställning gentemot arbetarna jämväl å sin sida tillämpa sammanslutningens idé. De båda sålunda uppkomna systemen av facklig organisation ha sedermera, ehuru förödande arbetsstrider ingalunda saknats, dock kunnat samverka på ett sätt, som i stort sett torde kunna betecknas såsom ganska tillfredsställande med hänsyn till arbetsfreden och därmed gagnande för produktionen. Otaliga tvister vid de särskilda arbetsställena, vilka förr i världen ofta skulle givit anledning till »vilda» strejker, biläggas nu snabbt genom ingripande från organisationernas sida. Genom att förhandlingarna i större arbetstvister vanligen föras centralt och väsentligen efter affärs-mässiga linjer, har den bittra stridsstämningen mellan arbetsgivare och arbetare — som ju också ofta under konflikterna åtnjutit understöd från sina organisationer — numera ute på arbetsplatserna avsevärt mildrats. På det hela taget lär det även kunna vitsordas, att de ledande inom organisationerna i regel äro besjälade av önskan att upprätthålla arbetsfreden och beredda att härför göra betydande ansträngningar. Framhållas må slutligen i detta sammanhang också, att det fackliga organisationsväsendet verkat stabiliserande på näringslivet jämväl på det sättet, att dess kollektivavtal berett möjlighet för företagen att med en viss grad av säkerhet för någon tid framåt beräkna arbetskostnaderna.

Arbetarnas och arbetsgivarnas ifrågavarande sammanslutningar ha emellertid tillkommit såsom kamporganisationer och ha jämväl i fortsättningen i väsentlig mån bibehållit denna karaktär. En följd av denna deras inriktning har blivit, att de alldeles särskilt bemödat sig om att vinna största möjliga anslutning å resp. sidor och att hos sina medlemmar inplantera en obrottslig solidaritet. Dessa bemödanden, som särskilt å arbetarsidan alltjämt fortgå och krönts med mycken framgång, ha begripligtvis ej kunnat undgå att i många fall kollidera med principer, vilkas riktighet och betydelse för samfundsordningen eljest allmänt erkännas. Sålunda har medborgarnas handlingsfrihet i fråga om anslutning eller icke till de fackliga organisationerna lidit mycket intrång, och medlemmarna av dessa organisationer torde ej sällan i solidaritetens namn nödgats till göranden eller låtanden, som de ogilla. Särskilt stötande ha dessa tendenser verkat, då deras tillämpning, som stundom inträffat, utsträckts till att drabba »tredje man», d. v. s. personer eller företag, som stå utanför organisationernas egentliga intressesfär.

I viss mån torde nu antydda missförhållanden kunna rättfärdigas eller åtminstone urskuldats såsom mer eller mindre oundvikliga konsekvenser av den fackliga kampen. Vissa hit hänförliga åtgöranden måste nämligen i många fall anses såsom nödvändiga för att göra den huvudsakliga stridsåtgärden, strejken eller lockouten, effektiv. Anmärkas må även, att här åsyftade stridsmetoder tidigare, när den fackliga rörelsen hade mindre omfattning, givetvis kommo till relativt liten eller kanske allenast sporadisk tillämpning och sålunda lättare kunde tolereras. Inom vissa kretsar ansåg man sig också ha

skäl att betrakta dem såsom nämnda rörelses »barnsjukdomar», vilka skulle upphöra, när rörelsen kommit till mognad utveckling. Så har emellertid, ehuru förbättrade förhållanden i vissa avseenden kunnat konstateras, knappast skett. Med organisationsväsendets ökade utbredning har antalet personer och företag, som blivit utsatta för organisationernas tvångsåtgärder, förklarligt nog ökats, och på grund av nämnda förhållande ha även de vidtagna åtgärderna blivit mer ödesdiga för de därav drabbade. Den starka maktökningen har väl också på sina håll i viss mån frestat till godtycke och maktmissbruk.

För staten har den lagstadgade rättsordningens upprätthållande av ålder framstått som en primär uppgift. Genom den fackliga organisationen bland arbetare och arbetsgivare har nu uppkommit en betydelsefull ny rättsordning, som ej i allo är väl förenlig med den nyssnämnda. Härtill kommer, att staten efter de demokratiska idéernas genombrott måste anses ha en särskild förpliktelse att värna om dessa idéers bärande princip om friheten i olika avseenden, sålunda såväl beträffande den enskilda personen som näringslivet. Med hänsyn till nu berörda omständigheter kan staten ej gärna i längden förhålla sig passiv gentemot det fackliga organisationsväsendet och sättet för dess uppträdande. Såsom förut omnämnts, ha även vid upprepade tillfällen initiativ till ingripanden tagits från statsmakternas sida, och ha dylika jämväl i viss mån kommit till stånd.

Vid övervägande av vilka ytterligare åtgärder, de ovan antydda missförhållandena kunna påkalla, torde det emellertid vara uppenbart, att det icke kan ifrågakomma att vända sig mot organisationsväsendet såsom sådant eller dess huvudsakliga verksamhetsyttringar. Om det också kan finnas skäl till betänksamhet i fråga om organisationsidéns långtgående genomförande och dess slutliga mål, måste likväl, såsom förut berörts, de fackliga organisationerna och deras funktioner anses såsom grundväsentliga element i näringslivets nutida gestaltning. Ett försök att på mer ingripande sätt rubba dem, skulle, om det överhuvud låte sig förverkliga, otvivelaktigt medföra synnerligen stora risker. Nu angivna ståndpunkt låter sig för övrigt också väl försvara i förhållande till de åtgärder, vilka ovan antytts såsom otillåtliga. Dessa åtgärder äro nämligen i regel av så att säga periferisk karaktär och ett motverkande eller undertryckande av dem skulle sannolikt ej behöva i avsevärd mån inverka på arbetsstridernas utgång. Genom lagstiftning om medling i arbetstvister och om kollektivavtal har staten sökt att motverka arbetsstriderna. Nu skulle det enligt styrelsens mening väsentligen gälla att hyfsa och humanisera stridsmetoderna.

Mot åtgärder av nu berörda innebörd synes det kunna förväntas, att man från organisationernas synpunkt ej skall ha några avsevärda erinringar att göra. De principer, som härvidlag skulle förverkligas, torde nämligen i regel, såsom exempelvis den om rätten att tillhöra eller icke tillhöra fackorganisation, vara officiellt erkända av organisationerna. Säkerligen ha också de ledande mången gång funnit tillämpade stridsmetoder olämpliga och beklagliga med hänsyn till den fackliga rörelsens intresse men ej kunnat förhindra deras användande. Anmärkas må även, att det fackliga organisationsväsendet med sitt förut berörda uppstigande till en av samhällets främsta maktfaktorer torde få anses förpliktat att mera vidtygt beakta jämväl mer allmänt samhälleliga synpunkter. För övrigt torde de åsyftade otillbörliga stridsmetoderna vara särskilt ägnade att framkalla för det demokratiska samhället mindre önskvärda motrörelser.

Ehuru styrelsen sålunda anser skäl förefinnas för statsmakternas ingripande till åvägabringande av en viss reglering av de fackliga organisationernas stridsmetoder, anser styrelsen sig icke kunna underlåta framhålla, att

styrelsen, i överensstämmelse med vad den tidigare anfört vid liknande tillfällen, håller före, att åstadkommandet av en tillfredsställande dylik reglering och ännu mer dess effektiva tillämpning sannolikt torde komma att möta stora svårigheter.

Slutyrkandet i de remitterade motionerna går ut på, att den pågående utredningen om åtgärder till skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter måtte utvidgas till att avse åtgärder över huvud till värnande av arbets- och näringsfriheten såväl som enskild självbestämmerätt i övrigt mot övergrepp från de i näringslivet verksamma organisationernas sida.

Av detta yrkandes ordalydelse att döma skulle sålunda motionerna syfta till en mycket vidsträckt utredning, ty på näringslivets område finnes en mångfald olika sammanslutningar, vilkas verksamhet väsentligen är inriktad på att för visst ändamål i visst avseende kringskära ej blott sina medlemmars utan även andra personers eller företags handlingsfrihet. Motionernas innehåll i övrigt ger emellertid anledning till tvekan, om motionärerna verkligen påkalla en så långt gående utredning. De till belysande av de rådande, åsyftade missförhållandena anförda exemplen synas sålunda i alldeles övervägande mån vara att hänföra till de otillbörliga stridsmetodernas gebit. I motionerna beröras också »de olidliga missförhållandena, som de på senaste tid skärpta fackliga kampmetoderna medfört» och framhålles, »att spørsmålet om fackorganisationernas kampmetoder måste upptagas till prövning i hela dess vidd».

Under den, som det vill synas, icke osannolika förutsättningen, att motionerna väsentligen åsyfta utredning om nu berörda kampmetoder, skulle socialstyrelsens ovan anförda mening om behovet av en reglering på detta område stämma rätt väl överens med motionerna.

Den påyrkade nya utredningen är, såsom förut berörts, avsedd att tillfoga den redan pågående utredningen rörande frågan om tredje mans rätt till neutralitet i arbetstvister. Granskar man de olika i motionerna anförda exemplen å åsyftade missförhållanden, kan man emellertid icke undgå finna, att flera av dem med större eller mindre skäl skulle kunna inbegripas i den pågående utredningen. Av missförhållandena skulle dock tydligtvis återstå så många och betydelsefulla kategorier, att de väl motivera ett vidgat utredningsuppdrag. Jämväl med hänsyn till den sannolikt stora svårigheten att uppdraga någon säker gränslinje mellan de av de båda utredningsuppgifterna avsedda missförhållandena, torde den påyrkade utvidgningen vara önskvärd.

Beträffande de anförda exemplen må för övrigt påpekas, att vår lagstiftning redan nu i viss mån ger möjlighet att reagera mot de åsyftade missförhållandena. Sålunda torde bestämmelserna i strafflagens 11 kap. 15 § och 15 kap. 22 § kunna komma till tillämpning vid fall av »terror, som de s. k. strejk- och blockadvakterna vid förekommande konflikter utöva på allmänna platser». Beträffande användandet av blockadvapnet »för att tvinga arbetsgivare att förmå hos honom anställda arbetare, som ej tillhöra organisation, att ingå i sådan» kan anmärkas, att lagarna om kollektivavtal och arbetsdomstol i stor utsträckning torde bereda möjlighet till motåtgärder. Förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare regleras nämligen numera i väsentlig mån genom kollektivavtal, och dessa avtal tillförsäkra i regel arbetsgivaren rätt att fritt antaga och avskeda arbetare, oavsett om de äro organiserade eller icke. Jämväl i sådana fall, då blockad användes »för att av företagare uttvinga prestationer, som fackorganisationen godtyckligt ålägger» lär, där arbetsförhållandet regleras genom kollektivavtal, nämnda lagar kunna komma till användning.

Svenska arbetsgivareföreningen yttrade angående motionerna I: 129 och II: 186, att föreningen för sin del helt instämde uti motionernas syfte.

Svenska
arbetsgivare-
föreningen.

Landsorganisationen i Sverige anförde beträffande sistnämnda båda motioner bland annat:

Landsorganisa-
tionen
i Sverige.

Den lagstiftning mot fackföreningsrörelsen, som motionärerna påyrka, är icke av behovet påkallad. Övergrepp kunna med nu gällande lagstiftning beivras. Men det är anledning att befara, att bakom talet att vilja skydda tredje mans rätt vid arbetskonflikter döljer sig en önskan att hindra arbetarna i deras strävan att söka förbättra sin ställning. Det är de reaktionära krafterna i samhällslivet som påkalla lagstiftningens hjälp i kampen mot de framstegsvänliga elementen, till skada för den svagare parten i kampen för tillvaron. En lagstiftning av här ifrågavarande slag, riktad mot arbetarna, är skadlig. Den kommer icke att åstadkomma annat resultat än hätskhet och förbittring bland arbetarna mot samhället och samhällsmakterna. Vi avstyrka därför på det bestämdaste motionärernas yrkanden.

Andra lagutskottet anförde i sitt över de fyra ifrågavarande motionerna avgivna utlåtande nr 31:

Utskottet.

I det utlåtande, som utskottet vid 1929 års riksdag avgav i anledning av då väckta motioner om lagstiftning för tryggande av tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter, förklarade sig utskottet, som ovan nämnts, icke kunna tillstyrka bifall till berörda motioner. De skäl, som därvid voro avgörande för utskottets ställningstagande, voro i huvudsak följande.

De yrkanden, som framförts i de nu föreliggande motionerna I: 131 och II: 193, synas i huvudsak hava samma räckvidd som de framställningar i ämnet, vilka förelägo till behandling vid 1929 års riksdag, under det att i motionerna I: 129 och II: 186 krävas lagstiftningsåtgärder icke blott till skydd för tredje mans rätt till neutralitet vid arbetskonflikter utan överhuvud taget till värn mot övergrepp från de i näringslivet verksamma organisationerna.

De skäl, som utskottet tidigare anført mot införande av lagbestämmelser till skydd för tredje man i berörda avseende, äga enligt utskottets förmenande alltjämt berättigande. Några nya omständigheter, som skulle kunna föranleda utskottet att frånga sin förut i ämnet intagna ståndpunkt, hava icke förebragts.

Vad angår frågan om lagstiftningsåtgärder mot förmenta övergrepp i övrigt från de fackliga organisationernas sida göra sig samma synpunkter gällande. I den mån övergrepp av den art, som antydes i motionerna I: 129 och II: 186, verkligen förekomma, giver gällande lag möjligheter att beivra desamma. En skärpning eller utvidgning av lagstiftningen på detta område skulle utan tvivel ogynnsamt inverka på förhållandet mellan parterna på arbetsmarknaden och motverka de samförståndssträvanden, som kännetecknat utvecklingen på detta område på senare tid.

På grund av vad sålunda anförts hemställde utskottet, att motionerna icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Reservation anmälades av herrar Westman och Johanson i Hallagården, vilka ansett, att utskottet borde ha hemställt: A) att riksdagen måtte, i anledning av motionerna I: 131 och II: 193, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville efter verkställd utredning rörande lagstiftningsåtgärder för att bereda rätt till skadestånd för den, som helt och hållet står utanför arbetskonflikt, men likväl oförskyllt tillfogas skada genom blockad, bojkott

Reservationer.

eller andra stridsåtgärder, som riktas mot honom, snarast möjligt för riksdagen framlägga förslag i ärendet; samt B) att motionerna I: 129 och II: 186, i den del de icke besvarats genom vad under föregående punkt hemställts, ej måtte vinna riksdagens bifall.

Vidare anmäldes reservation av herrar Österström och Andersson i Rasjön, som ansett, att utskottet bort hemställa, att motionerna icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Reservation anmäldes slutligen av herr von Geijer m. fl., som hemställde, att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 129 och II: 186 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville ofördröjligen föranstalta därom, att den pågående utredningen om åtgärder till skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter utvidgades till att avse åtgärder över huvud till värnande av arbets- och näringsfriheten såväl som enskild självbestämningsrätt i övrigt mot övergrepp från de i näringslivet verksamma organisationernas sida, samt att riksdagen samtidigt måtte anhålla, att förslag i ärendet förelades senast nästföljande års riksdag.

Herrar Westman och Johanson i Hallagården ansågo, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse.

Av den utredning, som vid 1929 och detta års riksdagar förebragts inför utskottet, har framgått, att ej sällan fall förekomma, då tredje man, som helt och hållet står utanför en arbetskonflikt och ej har något intresse däri, tillfogas skada genom blockad, bojkott eller andra stridsåtgärder, som riktas mot honom från de i arbetskonflikten invecklade parternas sida. Ofta är den ekonomiska skada, som på detta sätt tillskyndas en utomstående, för honom mycket kännbar, stundom ödeläggande för hans framtid. Denna skada tillskyndas ej sällan personer endast av den anledning, att de utöva medborgerliga rättigheter, som tillerkänts dem i svensk lag. De personer, som utsättas för dylik skada, äro i många fall föga motståndskraftiga.

Ehuru all anledning finnes att med tillfredsställelse erkänna, att ledningarna för de centrala organisationerna på arbetsmarknaden icke vilja försvara övergrepp och orättfärdigheter, som begås av deras medlemmar, har det visat sig, att ekonomisk trygghet för en medborgare, som står helt och hållet utanför en arbetskonflikt, ej säkerställes, om den göres beroende av de stridande arbetar- och arbetsgivarorganisationernas goda vilja. Även på detta område av samhällslivet bör staten fullgöra sin uppgift att meddela rättsskydd åt medborgare i den omfattning, som erfordras för att upprätthålla den medborgerliga säkerheten.

Om alltså en lagstiftning för att skydda tredje mans rätt till neutralitet vid arbetskonflikter i vårt land ej längre synes kunna umbäras, bör man tydligen undvika att på något som helst sätt utforma den till ett vapen mot vare sig arbetarnas eller arbetsgivarnas organisationer.

När man, som en följd av näringslivets ändrade förhållanden, avser att utsträcka lagstiftningen till det område, som beröres av arbetskonflikterna, synes man böra framgå med så stor försiktighet, att man förebygger ogrundade misstankar, att bakom varje lagstiftningsåtgärd på detta område skulle ligga det syfte, mot vilket utskottet alltså uttalat sig.

Den lagstiftning, som utskottet förordar, synes därför enligt utskottets mening böra inskränkas till att avse tredje mans rätt till neutralitet vid arbetskonflikter eller det fall, där statens plikt att meddela rättsskydd för den svage synnerligen tydligt framträder. Enligt utskottets mening bör ytterligare den begränsningen göras, att den tilltänkta lagstiftningen ej erhåller

strafflags natur utan endast avser att meddela skadeståndsskyldighet gentemot tredje man. En dylik skyldighet torde böra inträda huvudsakligen i de fall,

1) att blockad, bojkott eller annan därmed jämförlig stridsåtgärd vidtages för att vid arbetskonflikt med kränkning av föreningsrätten tvinga någon, som står utanför konflikten, att inträda i eller utträda ur organisation av arbetare eller arbetsgivare eller

2) att dylik stridsåtgärd tillgripes för att tvinga sådan person att underkasta sig ekonomiska uppoffringar för att understödja endera parten eller

3) då maning i en eller annan form att delta i stridsåtgärd ställes till annan än den stridande organisationens medlemmar.

När utskottet ej anser sig kunna tillstyrka, att ifrågavarande lagstiftning skulle erhålla strafflags natur, vill utskottet framhålla, att därest någon medlem av en organisation genom sitt handlingssätt föranleder domfäst skadeståndsansvar, det torde ligga i organisationens eget intresse att icke vidare anlita honom för sina syften eller att i svårare fall utesluta honom.

Såsom i utskottets utlåtande tidigare omnämnts pågår för närvarande inom socialdepartementet utredning rörande frågan om tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter sammanhängande spösmål. Denna utredning har emellertid igångsatts efter det att 1929 års riksdag avslagit det inom utskottet i reservation framförda yrkandet, att riksdagen måtte begära, att en dylik utredning skall verkställas. Under sådana förhållanden föreligger för riksdagen ej säker anledning att förvänta, att Kungl. Maj:t på grundval av den pågående utredningen kommer att förelägga riksdagen förslag i ärendet. Det framgår ej heller av lämnade uppgifter, när det påbörjade utredningsarbetet beräknas bli slutfört.

Skäl synas därför förefinnas, att riksdagen angiver den ståndpunkt, som riksdagen intager med avseende å önskvärdheten att snarast möjligt förslag i ärendet föreläggas riksdagen.

Herrar Österström och Andersson i Rasjön ansågo, att utskottets yttrande bort hava denna lydelse:

Utskottet finner det ådagalagt, att i konflikter mellan arbetsmarknadens parter förekommit och alltjämt förekomma sådana kampåtgärder, som rikta sig mot och äro ägnade att skada utomstående tredje mans rätt. Dessa stridsåtgärder måste i hög grad oroa den allmänna meningen. Det är även ett viktigt samhällsintresse att söka undanröja desamma. Såväl arbetsgivare som arbetare äro ansvariga för ansträngningar att indraga utanför striderna stående medborgare i kampen på arbetsmarknaden. Även om det naturligen är lättast att leda i bevis sådana obehöriga påtryckningar från arbetarpartens sida liksom också arbetarnas åtgärder i dylikt syfte äro ägnade att tilldraga sig den största allmänna uppmärksamheten, måste lagstiftningen och samhällsorganen, i den mån de reagera häremot, lika bestämt vända sig mot båda parternas åtgöranden.

Utskottet finner det dock angeläget att i detta sammanhang understryka, att svårigheterna att genom *lagstiftningsåtgärder* vinna ett önskvärt resultat och en ändring till godtagbara förhållanden på detta område äro mycket stora. Även om dessa svårigheter icke böra få på ett avgörande sätt stå i vägen för ett samhällsingripande, därest ett sådant ingripande blir nödvändigt, därför att andra åtgärder icke föra till målet, ligger det dock den största vikt uppå att icke den allmänna opinionen bilbringas den föreställningen, att vägen ligger klar enbart genom att nya lagbestämmelser skapas. I detta fall torde man nämligen nödvändigtvis böra räkna med alldeles speciella svårigheter att kunna hindra, att lagstiftningen kringgås.

Den 22 november 1929 beslöt dåvarande regeringen en noggrann undersökning av detta betydelsefulla problems olika detaljer. Socialminister Lübeck, på vilkens föredragning denna undersökning beslöts, fastslog i statsrådsprotokollet, att man i diskussionen i ämnet hittills rört sig med mera allmänt formulerade önskemål och begrepp. Det vore följaktligen i första hand angeläget att söka klarlägga de påtalade missförhållandenas art och omfattning. Desslika borde undersökas, i vilken utsträckning redan gällande lagstiftning bereder möjlighet till ingripande samt anledningen till att sådant ingripande icke i avsevärd utsträckning synes hava förekommit. Slutligen borde noggrant övervägas, vilka ytterligare lagstiftningsåtgärder, som äro ur lagteknisk synpunkt möjliga, och den sannolika effekten därav. Socialminister Lübeck, med vilken övriga statsrådets ledamöter förenade sig, fastslog därjämte, att *först när utredning i dessa avseenden föreligger, blir det möjligt att bilda sig en uppfattning om de åtgärder, som ur allmän synpunkt befinnas kunna och böra ifrågakomma.* Och det tillades, att man bör kunna förvänta, att med undersökningsresultatet som underlag överläggningar mellan huvudparternas organisationer skola med framgång kunna upptagas i syfte att söka undgå stridsmetoder sådana som dem, vilka här äro ifråga.

Enligt utskottets mening har innehållet i detta uttalande till statsrådsprotokollet alltjämt giltighet. Utredningen enligt dessa direktiv pågår alltfört och beräknas giva resultat i en nära framtid. Utskottet understryker den enhälliga regeringsdeklarationen av den 22 november 1929, att först sedan den då beslutade utredningen föreligger blir det möjligt att bilda sig en uppfattning, huruvida och på vilket sätt åtgärder i denna sak böra vidtagas.

Utskottet kan under sådana förhållanden icke finna det lämpligt att, innan denna nödvändiga klarläggning av frågan förebragts, förorda en så oklar och vittsvävande utvidgning av direktiven för utredningen, som föreslås i motionen 129 i första kammaren av herr Trygger m. fl. och nr 186 i andra kammaren av herr Lindman m. fl. Icke heller kan utskottet tillstyrka, att, som föreslås i motionerna 131 i första kammaren av herr Petrus Nilsson m. fl. och 193 i andra kammaren av herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl., riksdagen i närvarande läge skulle föregripa pågående utredning och prövningen av dess resultat genom ställningstagande redan nu till frågan om skadeståndsplikten mot tredje man, alldenstund denna detalj finnes uttryckligen upptagen bland dem, som utredningsmannens uppdrag innefattar.]

 Herr von Geijer m. fl. anförde till stöd för sin hemställan:

Vad i motionerna och i de vid desamma fogade bilagorna anförts synes oss visa, att fackorganisationernas stridsmetoder på senaste tiden i en del relaterade fall undergått en skärpning, som gör det nödvändigt, att spörsmålet om reglering i lag av nämnda metoder upptages till prövning i hela dess vidd. Det måste skapas lagliga garantier för att i striderna på arbetsmarknaden vederbörlig hänsyn tages till enskilda medborgares och olika medborgargrupper och icke minst samhällets egna intressen. Det är statsmakternas plikt att trygga allmän ordning samt enskild frihet och självbestämmanderätt ävensom att skydda företagare och arbetare i deras ekonomiska verksamhet. Nu gällande lagbestämmelser äro icke i detta hänseende tillfyllest. Den utveckling organisationsväsendet inom näringslivet nått och det sätt, varpå den organiserade makten användes, påkallar enligt vår mening en effektiv lagstiftning i motionernas syfte.

Riksdagen.

Riksdagens kamrar biföllo, med tillämpning av uppresningsförfarandet, den av herrar Österström och Andersson i Rasjön avgivna reservationen.

Den 24 oktober 1930 uppdrog Kungl. Maj:t åt dåvarande hovrättsassessorerna G. A. V. Eriksson att fr. o. m. den 15 november 1930 biträda den sakkunnige, som tillkallats för utredning rörande vissa med frågan om tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter sammanhängande spørsmål. Enligt den till 1931 års riksdag avgivna berättelsen om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit bestod utredningsarbetet under 1930 väsentligen i insamlande av uppgifter om faktiska förhållanden och rättstillämpning i in- och utlandet samt studier angående utländsk lagstiftning. Återstående arbete avsåge huvudsakligen skriftlig sammanfattning av utredningsmaterialet och därpå grundade slutsatser. Enligt den till innevarande års riksdag avgivna riksdagsberättelsen har utredningsarbetet under år 1931 bestått dels i införskaffande och bearbetning av ytterligare uppgifter om faktiska förhållanden, bland annat i anledning av behandlingen vid 1931 års riksdag av vissa av utredningen berörda frågor, dels ock huvudsakligen i sammanfattning av utredningsmaterialet och därpå grundade slutsatser.

**Gången
av utred-
ningen om
tredje mans
rätt till
neutralitet i
arbets-
konflikter.**

Enligt direktiven för det pågående utredningsarbetet rörande tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter skall arbetet avse att klarlägga ifrågakommande missförhållandens art och omfattning, att undersöka, i vilken utsträckning gällande lagstiftning bereder möjlighet till ingripande, samt anledningen till att sådant ingripande icke i avsevärd utsträckning synes hava förekommit ävensom att överväga, vilka ytterligare lagstiftningsåtgärder som äro ur lagteknisk synpunkt möjliga, och den sannolika effektiviteten av dem. Av utskottets ovan lämnade redogörelse framgår, att en uppgift sådan som den, varom här är fråga, är av invecklad och grannlaga beskaffenhet. Enligt utskottets mening är det därför icke tillrädligt, att riksdagen, såsom i förevarande motioner påyrkas, skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om påskyndande av utredningen, så att förslag i ämnet skulle kunna föreläggas årets riksdag.

Utskottet.

Inom utskottet har ifrågasatts, huruvida riksdagen borde uttala sig för ett påskyndande av utredningen till den del, denna må beröra tryckfrihetsförordningen, för att därigenom möjliggöra att, om så befinnes lämpligt, redan vid innevarande års riksdag beslut fattas om ändring i denna grundlag till beredande av skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter. Det synes emellertid oundgängligt, att utredningen föreligger färdig, innan riksdagen tager ställning till spørgsmålet om den ifrågasatta eventuella förändringen av tryckfrihetsreglerna. Att på detta omstridda område inskränka grundlagsskyddet för tryckfriheten utan att äga klarhet rörande de linjer, efter vilka tryckfriheten på området skulle regleras, synes nämligen icke böra komma i fråga.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 februari 1932.

På andra lagutskottets vägnar:

HJALMAR VON SYDOW.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *von Sydow*, *Sigfrid Hansson*, *Österström*, *Frändén**, *Norman*, friherre *Lagerfelt**, *Forslund* och *Löfvander*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Magnusson* i Skövde, *Hage*, *Andersson* i Rasjön*, *Petersson* i Lerbäckaby, *Hansson* i Trollhättan, *Gardell* i Gans och *Ljung**.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herrar *von Sydow*, *Frändén*, friherre *Lagerfelt*, *Magnusson* i Skövde, *Petersson* i Lerbäckaby och *Ljung*, vilka anför:

Enligt vår mening är det av stor vikt, att utredningsarbetet rörande tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter snarast möjligt föres fram till ett resultat. De frågor, om vilka här är fråga, höra till de mest brännande på samhällslivets område, och varje dröjsmål med deras lösande medför allvarliga olägenheter. Det i motionerna uttalade önskemålet, att utredningen måtte slutföras så snabbt, att förslag till åtgärder i ämnet skulle kunna föreläggas årets riksdag, synes oss därför behjärtansvärt.

Särskilt betydelsefullt är enligt vår mening emellertid, att för innevarande års riksdag framläggas förslag till den ändring av tryckfrihetsförordningen, som må erfordras för att förläna en blivande lagstiftning på området nödig effektivitet. Med rätta anmärkes i motionerna, att uppskov med denna fråga skulle omintetgöra möjligheten att låta behövliga grundlagsändringar träda i kraft under nästa valperiod till andra kammaren. Ett förslag till sådan ändring i tryckfrihetsförordningen, att däri infördes en hänvisning till vad framdeles stiftad allmän lag i ämnet komme att stadga, synes oss under alla förhållanden möjligt att utarbeta redan under pågående riksdag. Vi vilja inskränka oss till att förorda, att riksdagen uttalar sig för ett påskynande av utredningen i denna del.

Under återopande av det anförda få vi alltså hemställa,

att riksdagen måtte i anledning av förevarande motioner i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville ofördröjligen föranstalta därom, att den pågående utredningen om skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter så snart ske kan slutföres i vad den avser behövliga ändringar i tryckfrihetsförordningen, samt därefter förelägga årets riksdag det förslag till åtgärder i sådant avseende, till vilka utredningen kan föranleda.

2) av herrar *Löfvander* och *Gardell* i Gans, som ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville föranstalta därom, att den pågående utredningen om skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter så snart ske kan slutföres, samt därefter förelägga riksdagen det förslag till åtgärder, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholms grovarbetarefackförening.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Fallet J. H. Johansson, Ekängen, Nacka.

Av Sv. grov- och fabriksarbetareförbundets V. U. anmodad avgiva förklaring angående rubricerade fall i P. M., bilagd motion nr 187 i första kammaren.

Då undertecknad besökte arbetsplatsen upplystes, att ifrågavarande arbetare hade för avsikt bygga för eget behov. Jag invände då, att det föreföll orimligt att arbetare reste från Norrland (enligt deras egen uppgift Vilhelmina) för att bygga egna hem, då de ej visste huru arbetsmöjligheterna komme att bli. Denna fråga lämnades obesvarad. Då från såväl arbetare som arbetsgivarehåll, särskilt då det finnes en hel del mindre företagare på byggmästareområdet, dessa få betala enligt gällande avtal, anse vi, en viss skyldighet föreligga att tillse, att gällande avtal efterföljes. Som framgår i P. M. var det ej egna hem för egen del, tomterna inköpts för, utan i spekulativt syfte. Enligt undertecknads uppfattning byggdes ifrågavarande tomter för tomtbolagets räkning, i varje fall blev tomtbolaget den, som kom att övertaga byggnaderna då de blevo färdiga, möjligen något tidigare. Att undertecknad uttalat de hotelser, vilka äro angivna i P. M., är ej med sanningen överensstämmande. Om arbetslösa arbetare på orten uttalat några hotelser, kan jag ej yttra mig om.

Av ovanstående torde framgå, att vi endast vilja åstadkomma, för såväl arbetsgivare som arbetare, bästa möjliga reda även inom den spekulativa villabyggnadsproduktionen.

Stockholm den 9 februari 1932.

För Stockholms Grovarbetarefackförening:

*C. V. Eriksson.***Svenska byggnadsträarbetareförbundet.**

Till

Riksdagens andra lagutskott,

Riksdagshuset,

Stockholm.

Beredda tillfälle att avgiva yttrande över till herr Tryggers m. fl. motion I: 187, om skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter, i bifogat P. M. berörda fall inom vårt förbunds verksamhet, få vi anföra följande.

»Fallet» Moberg.

Moberg, som är bosatt i Nordmaling, åtog sig år 1929 för Mo- och Dom-sjö Aktiebolags räkning vissa arbeten på entreprenad. Arbetsplatsen var belägen inom område som fastställes genom avtal mellan Örnsköldsviks byggmästare och förbundets avdelning i Örnsköldsvik. Den 25 september träffades mellan Moberg och förbundets nämnda avdelning överenskommelse om att ovannämnda avtal skulle gälla även för Mobergs arbeten med i överenskommelsen angivet tillägg, nämligen att medlemmar av Byggnadsträarbe-

tareförbundet skulle anställas för arbetenas utförande. Överenskommelsen vidlågges i bestyrkt avskrift. (Bilaga A).

Den 24 september blevo 7 medlemmar av nämnda förbundsavdelning lovade anställning. Intyg från dessa därom vidlågges, likaledes i bestyrkt avskrift. (Bilaga B).

Vid överenskommelsens slutande den 25 september kunde givetvis avdelningen varken räkna med eller tänka sig något annat än att Byggnadsträarbetareförbundets medlemmar i Örnsköldsvik skulle anställas och då nämnda 7 medlemmar i första hand. Detta så mycket mera som det icke fanns någon avdelning av Byggnadsträarbetareförbundet i Mobergs hemort.

Emellertid inkom till förbundet den 6 oktober år 1929 en anmälan om bildandet av en avdelning av Byggnadsträarbetareförbundet i Nordmaling. Någon anledning för förbundet att vägra denna avdelnings anslutning fanns givetvis icke, då det vid den tidpunkten icke kunde räknas med att det var Moberg som stod bakom bildandet och att avsikten därmed var att kringgå den i Örnsköldsvik träffade överenskommelsen. Så mycket mera som transporterande av arbetare från Nordmaling skulle till varje arbetare enligt överenskommelsen betyda en utgift för Moberg med 28 kronor per vecka i dagtraktamenteskostnader jämte tillägg för resor. (Se vidlagda avtal, § 6, Bilaga C). En utgift som arbetsgivare icke utsätta sig för, då arbetare finnes att tillgå på orten.

Emellertid sattes icke arbetet igång förrän den 16 oktober och då med 5 arbetare från Mobergs hemort, varav en oorganiserad. Redan detta var ett brytande av överenskommelsen och löftet till de 7 Örnsköldsviksarbetarna. Först i början av november månad blev blockad förklarad, sedan det visat sig omöjligt att få någon ändring till stånd. Det är sålunda ingalunda så som motionärerna anföra, att Moberg »råkade» att bli »oförskyllt» utsatt för arbetskonflikt.

Redan från början blev det klarlagt att avtalsöverenskommelsen ej heller i andra avseenden av Moberg följdes. Han hade sålunda på flera sätt brutit emot överenskommelsen och kan knappast i något avseende sägas ha i tillämpningen tagit notis om densamma.

Han betalade icke de från Nordmaling dittransporterade arbetarna avtalsenlig reseersättning. Han betalade dem icke ersättning för resetiderna. Han betalade dem icke vederbörliga dagtraktamenten under vistelsen i Örnsköldsvik. De i avtalet fastställda avlöningslistorna utlämnades icke. Ackord, som enligt i avtalet fastställd ackordsprislista var obligatorisk, tillämpades icke. Vi vidlägga bestyrkt avskrift av protokoll från den uppgörelse, som träffades med Moberg, varav nogsamst torde framgå att avtalet knappast i något avseende följdes av honom. (Bilaga D). Likväl hade denne Moberg modet att öppna process mot fackföreningen. Och vi vilja tillägga, att vi finna det synnerligen anmärkningsvärt, att riksdagsmän som hrr Trygger, Hj. von Sydow m. fl. vilja taga en sådan avtals- och löftesbrytande arbetsgivare i sitt höga hägn och till och med använda »fallet» som motiv för en lagstiftning.

Avtalet uppsades av fackföreningen i avtalsenlig ordning. Att denna, efter vad som förekommit, fordrade garantier för avtalets hållande i helgd torde vara förklarligt. Det är emellertid oriktigt, då motionärerna göra gällande att Moberg tvangs till underskrift. Som Mobergs juridiska biträde vid förhandlingarna medverkade advokaten G. Fränberg, Örnsköldsvik, framstående representant för Nationella ungdomsförbundets platsorganisation. I samförstånd med såväl honom som Moberg blev protokollet upprättat.

För den, som utan att vara förblindad av arbetarehat, vill bedöma saken, torde ovanstående nogsamst utvisa, att fallet Moberg icke är av beskaffenhet att kunna, såsom motionärerna tydligen velat avse, tjäna som underlag för

påstående att »någon självbesinning hos organisationerna — — — har icke — — — kunnat förmärkas».

»Fallet» Persson.

Mellan Persson och förbundets avdelning i Jönköping finnes upprättat avtal. (Bilaga E). I början av juni månad föregående år uppstod tvist, i det Persson varken betalade efter i avtalet fastställda löner eller ackordsprislsta. Ej heller utskrevs i avtalet fastställda avlöningslistor.

För förhandling i tvisterna uppsökte fackföreningens ordförande jämte en ytterligare representant för fackföreningsstyrelsen den 20 juni Persson och träffade honom på arbetsplatsen. Persson vägrade emellertid ingå på förhandling, samtidigt som fackföreningens ombud, trots avtalets bestämmelser att ombud för avtalsslutande organisation äga rätt att besöka arbetsplatsen, avvisades från densamma.

Fackföreningen hemställde efter detta till Jönköpings & Huskvarna Byggmästareförening, genom vilken organisation Persson slutit avtalet, om sammanträde under dess medverkan för behandling av tvisterna vid Perssons arbetsplats. Till sammanträdet, som i anledning därav kom till stånd och avhölls den 7 juli, infann sig emellertid icke Persson. Vid detta sammanträde, i vilket som representant från arbetaresidan jämväl en av Byggnads-träarbetareförbundets ombudsmän deltog, förklarades från Byggmästareföreningens representanter, att den icke kunde försvara Perssons sätt att gå till väga. Den kunde dock icke utfästa sig att vidtaga några åtgärder mot Persson för bringande av rättelse, men framhöll, att det stod fackföreningen fritt att vidtaga åtgärder mot Persson.

Dagen efter detta sammanträde sökte representanterna för fackföreningen att få till stånd ett sammanträde med Persson, vilket emellertid på grund av Perssons vägran ånyo misslyckades. Detta upprepades den 29 september, därvid det först genom telefonsamtal försöktes att få tid bestämd för sammanträde, vilket dock ånyo av Persson avvisades under förklaring, att han ej hade tillfälle att diskutera tvisterna. Senare på dagen besöktes arbetsplatsen, å vilken Persson då befann sig. Då fackföreningens representanter här försökte att åtminstone få ett samtal till stånd, satte Persson sig i bilen och körde därifrån.

Först efter alla dessa under 3 månaders tid gjorda försök från fackföreningen att åstadkomma förhandling och därigenom lösning av tvisterna blockerade fackföreningen Perssons arbetsplats den 6 oktober.

Genom att i P. M—et medtaga »fallet» Persson har motionärerna tydligen velat avse, att »någon självbesinning» ej heller i detta fall förmärktes från organisationens sida. Det kan vara berättigat framställa frågan: Hur långt, enligt motionärernas mening, skola fackföreningarna finna sig i arbetsgivarnas oförsynthet? Behandlingen av tvist, antingen genom skiljenämnd eller eventuellt av Arbetsdomstolen, skall enligt avtalet föregås av förhandling mellan parterna. Förhandlingarna vägrades av Persson och han körde ut fackföreningens representanter.

Det är ingalunda heller på det sättet att endast oorganiserade arbetare voro anställda och avtalet således endast beträffande dessa icke följdes. Även till förbundet anslutna arbetare voro anställda, mot vilka Perssons vägran att följa avtalet var enahanda.

Efter blockaden kom äntligen ett sammanträde till stånd under medverkan av Jönköpings & Huskvarna Byggmästareförening. Någon förhandling i den mening avtalet föreskriver åstadkoms emellertid icke. Persson vägrade nämligen fortfarande medverka till granskning av tvistefrågora.

Sedan Persson uppträtt på detta sätt öppnade han process inför Arbetsdomstolen mot fackföreningen under påstående av avtalsbrott från dess

sida. Samtidigt förde han process mot tvenne av fackföreningens medlemmar vid rådhusrätten i Jönköping, därvid han gjorde gällande att han »vare sig träffat eller brutit någon uppgörelse med Svenska Byggnadsträarbetareförbundet eller dess avdelning nr 66».

Enbart ett sådant handlingssätt torde mer än nog samt visa, att för Persson hade avtalet intet annat värde än i de fall han hade något att vinna. Var så icke fallet, var avtalet för honom bara luft. Ja, då bestred han, att han ingått något avtal.

Minst av allt torde det i »fallet Persson» utav personer, med opartisk blick på förhållandena, kunna göras gällande, att Persson »oförskyllt» råkat ut för blockad eller att någon slags tredje mans rätt berörts.

Beträffande möjligheter för skydd gentemot fackföreningens övergrepp genom anslutning till Svenska arbetsgivareföreningen, bör lämpligen tilläggas, att Persson där sökt inträde men enligt uppgift avvisats. Vi klandra icke detta, utan tvärtom finna vi det förklarligt att Persson vägrats. Uppträdande av den art, som Persson låtit komma sig till last, tro vi nämligen icke skulle kunna stödjas eller godkännas av Arbetsgivareföreningen. Förhållandet kan ju dock lämpligen också ses mot bakgrunden av den hets som föres av den tidningspress, som företräder motionärernas åskådning, då det gäller fackföreningar som i något enstaka fall vägrat bevilja medlemskap för icke önskvärd person.

»Fallet Kostadion».

I »fallet Kostadion» anförda motionärerna, att arbetarna gjort gällande, »att de hade en fordran på herr Jensen på cirka 700 kronor». Utan att ingå på frågan var motionärerna hämtat dylik rent befängd uppgift ifrån, vilja vi med skärpa framhålla att påståendet om att den är arbetarnas är oriktig.

Förhållandet är att arbetarna ha en sammanlagd fordran å arbetslöner — timlöner och ackordsöverskott — å kronor 11,579: 47.

Följande bestämmelse finnes införd i avtalet, vilket slutits mellan till Svenska arbetsgivareföreningen anslutna arbetsgivare och förbundets avdelning. Detta avtal hade av parterna godkänts att gälla även vid Jensens arbeten.

»h) Utbetalas ej avlöning å tid, som i avtalet sägs, äga arbetarna att i väntpengar utbekomma intill 2 timmars avlöning med övertidstillägg för väntetiden å avlöningsdagen, och sedermera full timlön räknat efter ordinarie arbetstidstimmar för väntetiden intill dess betalning sker, dock för högst 48 timmar. Efter denna tid är arbetsgivaren skyldig förränta arbetarnas hela inestående fordran med 10 % för år räknat.

Utbetalas ej ackordsöverskott på bestämd dag, är arbetsgivaren skyldig att under de första 48 ordinarie arbetstimmarna efter nämnda dag gälda arbetarnas inestående fordran med tillägg av ränta efter 20 % för år räknat. Därefter och intill dess betalning sker tillkommer väntpengar för högst 48 ordinarie arbetstidstimmar jämte 10 % årlig ränta å oguldet belopp.»

Arbetslaget bestod av 47 man. Sålunda tillkommer väntetid för 48 timmar till vardera, beräknat efter kronor 1: 60 per timma, tillsammans kronor 3,069: 60. Härutöver tillkommer i avtalet fastställda räntor.

Någon tid efter arbetets påbörjande uraktlät Jensen att betala avlöningarna. Troligen på grund av brist på medel. Genom ingripande från Lantbruksmötets bestyrrelse, därvid denna genom dess verkställande ledamot, byrådirektören Sonesson, utfäste sig att lönerna genom dess försorg skulle betalas, fortsatte arbetet. Till bestyrkande av riktigheten härav vidlägges dels avskrift av intyg från fackföreningarnas representanter, som voro närvarande då nämnda löfte gavs, dels ock avskrift av skrivelse från ingenjören K. E. Berg-

lund till chefen för Östra arméfördelningen. (Bilaga F och G). Det kan tilläggas att en del av de obetalda arbetena utfördes direkt för Lantbruksmötet. Vid uppmätningen av dessa deltog sålunda den av Lantbruksmötet anställde agronomen, herr Ahlmén. När arbetet väl utförts transporterade emellertid Lantbruksmötet över dessa räkningar på Jensen.

Hur av byrådirektör Sonesson å Lantbruksmötets vägnar lämnade löfte infriades torde med all tydlighet framgå av Berglunds ovannämnda skrivelse. Avlöningarna uteblevo och den 5 juli 1930 förklarades Jensens arbeten i blockad, vilken den 12 i samma månad utvidgades till att jämväl omfatta samtliga träarbeten som Lantbruksmötet själv hade hand om.

Motionärerna anförä vidare, att ingenjören K. E. Berglund var nog för-siktig att före övertagandet av visningsringen »hos fackförbundet förskaffa sig skriftlig garanti för att blockaden icke skulle överflyttas på honom». Följande intyg återgives som avlämnat till Berglund och utfärdat år 1930.

»På begäran intygas härmed att Visningsringen å Ladugårdsgärde icke är inbegripen i den mot Allm. Svenska Lantbruksmötet 1930 och byggmästare Jensen riktade blockaden och kan arbete å densamma således obehindrat utföras i fortsättningen.

Stockholm den 20 augusti 1930.

För Svenska Byggnadsträarbetareförbundets Avdelning 1

E. Magnusson
Kassör.

G. Hj. Ohlsson.
Ombudsman.»

För det första har fackförbundet aldrig utfärdat något intyg i det föreliggande fallet och för det andra har återgivna intyg av fackföreningen icke utfärdats till Berglund utan till redaktör Eidmark, dock ej den 30 augusti 1930. Intyget blev utfärdat på begäran av Eidmark samma dag och efteråt sedan av motionärerna återgivna kvitto å 7,400 kronor lämnats, nämligen den 20 augusti 1930. Sålunda som ett bevis på den tidigare under dagen träffade överenskommelsen. Emellertid har årtalet blivit felslaget vid maskinutskrivningen. Hur detta tillgått må lämnas därhän. Att felskrivningen kunnat och även blivit utnyttjad på sätt framgår av motionärernas P. M., visar, lindrigt sagt, med vilken nonchalans det inom vissa kretsar kan göras påståenden, då det gäller att komma fackföreningsrörelsen till livs. Någon som helst undersökning för konstaterande av fakta är tydligen överflödig.

Ytterligare anförä motionärerna, att »herr Berglund och matchens promotor, redaktör Eidmark, hänvisade till den ovan återgivna, skriftligen av-givna försäkran av fackförbundets förtroendemän om att blockaden icke gällde visningsringen. Denna förbindelse förklarades emellertid nu värde-lös». Sådant anføres av högtstående pesoner, representanter av Sveriges riksdag. För det första oriktiga påståenden och för det andra påståenden mot personer som icke haft med saken att skaffa. Och som motiv för behovet av viss lagstiftning användes dylikt. På arbetarna, som i allmänhet endast åtnjutit vanlig folkskoleutbildning och sålunda har svårighet att blicka in i den högre juridiken, verkar dylikt sannerligen mer än beklämmande.

Vidkommande till Berglund lämnat intyg, så begärdes av honom i juni månad 1931 intyg från fackföreningen på, att han icke var blockerad. Som fackföreningen icke hade någon fordran av honom personligen utfärdades följande intyg.

»Undertecknad organisation får härmed meddela att någon blockad mot ing. K. E. Berglund, Visningsringen Ladugårdsgärde ej förefinnes.

Stockholm den 9/6 1931.

Svenska Byggnadsträarbetareförbundets Avdelning nr 1

G. Hj. Ohlsson.»

Detta intyg avsåg att klargöra att mot Berglund hade fackföreningen ingen blockad och att han sålunda kunde bedriva arbete på andra platser.

Då såväl Berglund som Lantbruksmötets representanter ägde mycket väl kännedom om att Jensen utfört en del arbete å visningsringen, för vilket arbetarna icke erhållit betalning, vore de säkerligen också på det klara med att detta därmed även inrymdes under blockaden.

Att boxningsarrangörerna sålunda indragits och erlagt omskrivna 7,400 kronor kan rimligen icke läggas fackföreningen till last. Fackföreningen har för övrigt ej heller krävt några pengar av dessa. Fackföreningen har, enligt av Lantbruksmötets representant givet löfte, krävt utbetalande av medlemmarnas avtalsenliga lönefordringar och, intill dess så skett, vägrat utföra arbeten som sammanhörde med av Lantbruksmötet omhänderhävda arbeten, varest arbetarnas löner icke likviderats. Någon tvekan om denna ståndpunkt kan icke ha varit rådande. Ätminstone var Arméfördelningen på det klara med detta långt tidigare, varför det skulle vara synnerligen förvånansvärt om Berglund haft annan uppfattning.

Att Berglund, sedan han träffat avtal med Eidmark, tillsammans med denne uppsökte fackföreningen för att trots blockaden få utfört de arbeten, som behöfve utföras i samband med boxningen, och att Eidmark i samband därmed erbjöd sig betala en viss del av arbetarnas obetalda avlöningar, kan, därest avsikten är att saken skall bedömas objektivt, skäligen icke läggas fackföreningen till last. Har tredje man blivit indragen, har sålunda icke detta skett av fackföreningen.

Lantbruksmötet har genom Byrådirektör Sonesson utfäst sig sörja för att arbetarna skulle erhålla sina löner. I fullt förlitande på detta löfdes uppfyllande har arbetarna i god tro utfört arbetena, varför denna institution icke kan anses vara »tredje man». Tvärtom är det i högsta grad förvånande att man velat undandraga sig sina förpliktelser.

Det kan lämpligen tilläggas att trots Byrådirektören Sonessons löfte, har Lantbruksmötets styrelse så sent som i maj månad 1931 betalat Jensen en summa av över 5,000 kronor, utan att ens någon del därav kommit arbetarna tillgodo.

Av förestående torde nog samt framgå att i de tre av vårt förbunds underavdelningar berörda fallen ligger saken icke till såsom motionärerna tydligen velat avse att ge uttryck för. Någon »tredje mans rätt» har icke berörts utom möjligen i sista »fallet», men, i den mån så är förhållandet, måste skulden åtminstone i första hand vila på den som träffat avtal med boxningsarrangörerna om förhyrandet av visningsringen.

Motionärerna peka också på möjligheten för arbetareorganisationerna att på rättslig väg utfå beloppet. Som bevis för hur det tillgår när denna väg anlitas skall endast anföras ett enda exempel.

I augusti månad 1928 inträffade ett olycksfall vid en firma Karl Larssons arbetsplats i Visby, därvid en medlem skadades synnerligen svårt. Anledningen till olycksfallet var synnerligen stort slarv från arbetsgivaren. Domstolen tilldömde också medlemmen en större ersättning, att utgivas av Larsson. Då målet efter cirka 1½ år blev avgjort och Larsson var skyldig att utbetala det utdömda beloppet var emellertid allt ordnat. Ingenting fanns. Likväl kunde Larsson bedriva sin byggmästareverksamhet som förut. Larssons förhållande var naturligtvis juridiskt sett fullständigt oantastbart. Likaså hans vägran att betala utdömda ersättningar, då han ju var medellös. Medlemmarna hade ävenså skyldighet att fortsätta och arbeta hos honom, även om de icke hade någon garanti för eller kunde veta huruvida

avlöningsarna utbetalades, då arbetet väl utförts. Larsson var ju nämligen medellös. Nåja, fackföreningen ingrep och pengarna till medlemmen utbetalades. Men givetvis kan även detta, efter vad som kan utläsas av vad motionärerna anfört, rubriceras som »övergrepp». Att det icke medtagits i P. M:et torde ju kunna tänkas närmast vara beroende på bristande kännedom om »fallet».

Slutligen kan tilläggas att förhållandena inom byggnadsindustrien med dess många tillfälliga arbetsgivare, vilka i många fall icke känna något ansvar för sina arbetare, äro sådana, att därest fackföreningarna helt skulle förbjudas ingripa, såsom motionerna tydligen avse, finge arbetarna fortsätta utföra arbetena utan erhållande av lön för desamma. Inställa arbetet äga de icke rätt till. När arbetet därefter väl utförts skulle process om lönerna resas, varefter, sedan dom fallit, det skulle befinnas att arbetsgivaren saknade tillgångar. Sådan är verkligheten.

Några siffror angivas här, som visar hur tillståndet är. Enbart av förbundets tvenne avdelningar i Stockholm uttogos sålunda under år 1931, av dylika arbetsgivare, som uraktlät att betala avlöningarna, kronor 298,182:56. Och ändå utgör detta belopp endast en del.

Stockholm den 10 februari 1932.

Svenska Byggnadsträarbetareförbundet

John Grewin.

Bilaga A.

ÖVERENSKOMMELSE.

Härmed är denna dag överenskommet att det mellan Örnsköldsviks Byggmästare och Entreprenörer och Svenska Byggnadsträarbetareförbundets avdelning nr 146 i Örnsköldsvik gällande avtalet och ackordsprislistan skall vid undertecknad arbetsgivares alla ifrågakommande arbeten inom nämnda avtals giltighetsområde tillämpas från och med den 25 september 1929 och så länge ifrågavarande avtal gäller, samt skola medlemmar av Sv. Byggnadsträarbetareförbundet sysselsättas.

Örnsköldsvik den 25 september 1929.

G. S. Moberg.

För Sv. Byggnadsträarbetareförbundets avd. 146.

Edvin Hägglund.»

Bilaga B.

Härmed intygas, att undertecknade träarbetare av byggmästare G. S. Moberg den 24 september 1929 blevo lovade anställning i hans arbete å ingenjör E. Adners villabyggnad å Alfredshem omedelbart träarbetet skulle påbörjas.

Till undertecknade Nordström och Nordin utlovades jämväl att träarbetarna B. Vågström, R. Nordin och P. Gärdin skulle få börja samt antecknade byggmästare Moberg deras namn.

Örnsköldsvik den 16 mars 1930.

Algot Vestberg.

Johan Nordström.

A. Sjöström.

P. A. Nordin.

Egenhändiga namnteckningar bevittna:

Erland Pettersson.

L. Edlund.

Bilaga C.

AVTAL

mellan

Örnsköldsviks Byggmästare

och

Sv. Grov- och Fabriksarbetareförbundets avd. n:r 160,

numera

Sv. Byggnadsträarbetareförbundets avd. n:r 146.

§ 1.

§ 6.

ARBETE Å ANNAN ORT.

a) För arbete på plats, belägen mer än 5 km. från torget i Örnsköldsvik, gottgöres arbetaren av arbetsgivaren resekostnader fram och åter dagligen.

Är arbetsplatsen belägen mer än 10 kilometer från torget gottgöres arbetaren i stället för ovan angivna förmåner resekostnad fram och åter varje vecka samt dagtraktamente med 4 kronor per dag.

Kan hemresa ej lämpligen äga rum varje vecka, erhålles dagtraktamente även för söndagen.

För resetid erhåller arbetaren ersättning med vanlig timlön. Resdygn räknas som hel arbetsdag med dagtraktamente som ovan angivits.

b) Om arbetare enligt mom. a) är berättigad till fri resa dagligen, men kommunikationer saknas, erhålles s. k. gångtidsersättning, motsvarande 3 minuters arbetstid för varje fulla 200 meter tillryggalagd väglängd utom den i mom. a) angivna mindre rayonen.

c) Därest kommunikationerna icke passa in med tiden för arbetets början eller slut, bör arbetstiden av arbetsgivare regleras på så sätt, att väntetid om möjligt undviks. Där väntetid överstiger en halv timme per dag, utgår för hela väntetiden ersättning med vanlig timlön.

- d) Erhålles fritt god kost och logi, utgår ej dagtraktamente.
 e) Bestämmelserna i denna paragraf gälla ej för arbetare, som äro bosatta å eller i närheten av arbetsplatsen.

Örnsköldsvik den 14 april 1924.

För Örnsköldsviks Byggmästare:

John Andersson.

A. Gidlöv.

För Grov- och Fabriksarbetareförbundets avd. nr 160:

P. Gerdin.

Bilaga D.

Protokoll, fört vid sammanträde mellan byggmästare G. Moberg, å ena sidan, samt representerer för Sv. Byggnadsträarbetareförbundet och dess avdelning nr 146 i Örnsköldsvik, å andra sidan, i Örnsköldsvik den 11 och 12 april 1930, angående förhandling i nedan angivna tvister.

Närvarande:

Byggmästare G. Moberg. För Sv. Byggnadsträarbetareförbundet: Ombudsman John Grewin. För dess avdelning nr 146 i Örnsköldsvik: Hr Edvin Hägglund.

§ 1.

Sammanträdet öppnades av ombudsman Grewin, som anförde, att detsamma tillkommit för behandling av, dels tvisten vid byggmästare Mobergs arbetsplats i Alfredshem angående anställandet av träarbetare samt avtalets efterlevnad i övrigt och i samband därmed upprättande av avtal för tiden efter den 1 april, från vilken tidpunkt tidigare avtal upphört att gälla, dels ock angående upprättande av avtal för Nordmaling.

Beträffande arbetsplatsen i Alfredshem hade ovannämnda avdelning utfärdat blockad, enär den ansett att byggmästare Moberg icke följt ingången överenskommelse angående anställandet av träarbetare, varefter byggmästaren instämt avdelningen till Arbetsdomstolen med yrkande om skadestånd, betalning för rättegångskostnader samt blockadens upphävande.

Arbetsdomstolen hade biträtt byggmästare Mobergs yrkande i så måtto, att den fastställt att blockaden skulle hävas, varjämte avdelningen ålagts att betala byggmästare Mobergs rättegångskostnader med 250 kronor.

Herr Grewin anförde, att sedan nämnda dom av Arbetsdomstolen avkunnats har det konstaterats, att överenskommelsen även i andra avseenden icke följts. Sålunda hade byggmästare Moberg den 24 september förra året lovat följande medlemmar av avdelningen nr 146 arbete så snart träarbetet skulle påbörjas, nämligen Algot Vestberg, A. Sjöström, Johan Nordström och P. A. Nordin. Till de tvenne sistnämnda hade därjämte utlovats att följande 3 (likaledes medlemmar av avdelning nr 146) även skulle få börja, nämligen B. Vågström, R. Nordin och P. Gärden. Vid nämnda tillfälle hade

det icke varit på tal att taga träarbetare från Nordmaling, vilket för övrigt varit helt uteslutet, därest det varit avsikten att följa ingången överenskommelse, då nämligen träarbetarna i Nordmaling erhöilo anslutning till Byggnadsträarbetareförbundet först långt senare. Kvar står i varje fall att detta löfte av byggmästare Moberg icke uppfyllts.

Vidare har det konstaterats, dels att i trots av överenskommelsens klara bestämmelse har likväl byggmästare Moberg under tiden arbetet vid Alfredshem pågick haft en oorganiserad arbetare för utförande av träarbete, dels att dagtraktamenten icke utbetalats till mer än 1 av de 6 i Nordmaling antagna träarbetarna, dels att betalning för resetiden icke utgått, dels att inga av-löningslistor, såsom i avtalets § 4 mom. m) är fastställt, utskrivits, dels ock att ackordsprislistan icke tillämpats.

Byggmästare Moberg medgav att ovan relaterade förhållanden voro riktiga såtillvida, att enligt arbetarnas egen uppmätning och debitering första veckan i timlön utbetalats kronor 1:47 och andra veckan betalning utgått så att timlönen för hela tiden uppgått till kronor 1:89, i vilket belopp byggmästaren trott, att de inkluderade såväl ackordsöverskott som resetidsersättning och dagtraktamente. I övriga påtalade avseenden förklarade byggmästare Moberg, att, sedan dessa frågor nu klarlagts, det vara riktigt som Grewin anför, men hade det hela skett i oförstånd från byggmästarens sida. Något avtalsbrott hade Moberg icke åsyftat.

Härefter träffades mellan parterna följande överenskommelse:

att byggmästare Moberg skall till träarbetarna från Nordmaling utbetala i avtalet fastställt dagtraktamente för tiden de arbetat i Alfredshem;

att jämväl utbetala för resetid och resekostnader till ovannämnda arbetare; att bestämd ömsesidig försäkras härmed lämnas därom, att tvister eller andra angelägenheter för framtiden icke få dragas inför domstol;

att ej heller ifråga om nu föreliggande tvist driva densamma inför ny domstolsbehandling, vari jämväl innefattas att vidtagna eller planerade ansökningar om konkurs och utmätningar av byggmästare Moberg återkallas och inhiberas;

att avtal för såväl Nordmaling som Örnsköldsvik i sammanband härmed undertecknas enligt tidigare från fackföreningarna överlämnade förslag;

att dylika avtal beträffande Örnsköldsvik jämväl undertecknas för murare- och grovarbetarefacken, så snart det från respektive förbunds avdelningar så begäres;

att i nu undertecknat avtal fastställda ackordsprislista skall gälla från arbetenas påbörjande förra året, varvid det vid uppmätningen skall avdragas kronor 1:40 pr timma för hittills av tidigare arbetare utförda ackordstimmar, och att därefter uppkommande överskott skall utbetalas till det nya arbetslaget;

att i första hand de ovan nämnda 7 träarbetarna skola anställas och därefter i mån av behov, därest sådana finnas att tillgå, medlemmar av avdelning nr 146;

att byggmästare Moberg till avdelning nr 146 i anledning havda kostnader för domstolsförfarandet omedelbart utbetalar 250 kronor; samt

att parterna äro ense därom att överenskommelse, avtal och ackordsprislista skola till alla delar tillämpas.

Sedan avtal träffats mellan Örnsköldsviks Byggmästareförening (ansluten till Svenska Byggnadsindustriförbundet) och Sv. Byggnadsträarbetareförbundets avdelning nr 146 och byggmästare Moberg erhållit inträde i nämnda arbetsgivareorganisationer, skall det mellan Örnsköldsviks Byggmästareförening och avdelning nr 146 för Örnsköldsvik upprättade avtalet gälla från den dag Moberg företer bevis om medlemskap i nämnda arbetsgivareorga-

nisationer; dock med iakttagande av att alla övriga i denna överenskommelse ingående bestämmelser fortfarande likväl skola gälla och tillämpas.

Sedan detta protokoll och häri nämnda avtal undertecknats och angivna penningbelopp utbetalats, skall Sv. Byggnadsträarbetareförbundets avdelningar nr 122 och 146 omedelbart upphäva utfärdade blockader.

Som bevis på träffad överenskommelse skall detta protokoll gälla, av parterna justerat.

Vid protokollet:

John Grewin.

Justeras:

G. S. Moberg.

Edvin Hägglund.

Bilaga E.

ÖVERENSKOMMELSE.

Härmed är denna dag överenskommet, att det mellan Jönköpings Byggmästareförening å ena sidan, och undertecknade fackföreningar å andra, gällande avtal och ackordsprislister, skall hos alla till undertecknad Byggmästareförening anslutna medlemmars alla ifrågavarande arbeten inom nämnda avtals giltighetsområde gälla och tillämpas från och med den 10 januari 1928 och så länge ifrågavarande avtal gäller.

Vid anställandet av arbetare skall företräde lämnas sådana, som äro bo-satta och mantalsskrivna inom Jönköping och Huskvarna.

Har byggmästare, som är eller blir medlem av nedanstående byggmästareförening, förut godkänt och undertecknat avtalsförbindelser med för arbetarna förmånligare villkor, skall sådan förbindelse tillämpas för vederbörande byggmästares arbeten, så länge ifrågavarande överenskommelse gäller.

Jönköping den 10 januari 1928.

Godkännes:

För Sv. Grov- & Fabriksarbetare-
förbundets avdelning nr 226

A. J. Eklund. K. Printzell.

Svenska Byggnadsträarbetareför-
bundets avdelning nr 66

K. L. Johansson. Konrad Lindell.

Godkännes:

För Jönköpings & Huskvarna
Byggmästareförening

Axel Svensson. And. Knutsson.

Godkännes:

Sv. Grov- & Fabriksarbetare-
förbundet

Ernst Falk.

Svenska Byggnadsträarbetare-
förbundet

Nils Linde.

Till Bilaga E.

AVTAL
mellan
Jönköpings Byggmästare
och

Sv. Byggnadsträarbetareförbundets avdelning nr 66 i Jönköping.

Jönköping den 14 april 1924.

För Jönköpings Byggmästareförening
And. Knutson.

För Sv. Byggnadsträarbetareförbundets avdelning nr 66 i Jönköping
Karl E. Friman. Frans Johansson.
Ordf. Sekr.

Godkännes:

Sveriges Byggmästareförbund
Nils Dahlqvist. F. Holmén.

Svenska Byggnadsträarbetareförbundet
Nils Linde.

Svenska Arbetsgivareföreningen
Bengt Heyman.

Bilaga F.

Undertecknade intyga härmed, att vi lördagen den 21 juni 1930, sedan det visat sig, att byggmästaren C. Jensen hade vissa svårigheter att utbetala löner till vid lantbruksutställningen anställda träarbetare, infunno oss på lantbruksmötets kansli i och för underhandling med byrådirektören Sonesson. På arbetarnas vägnar fordrade vi ekonomisk garanti för de arbetslöner, som skulle komma att utgå och redan voro intjänta.

Byrådirektören Sonesson förklarade härvid, att ingen av arbetarna skulle behöva riskera någonting, och yttrade bland annat: »Ni ska inte behöva befara något, utan få Edra pengar. Vi komma att hålla dem inne.» Byrådirektören tillkallade jämväl i vår närvaro en kassörska, som han gav order att icke utbetala någonting till entreprenörerna Jensen och Berglund, utan i närvaro av undertecknade ombudsmän.

Några dagar efteråt fingo vi telefonledes meddelande från nämnda kassörska, att en summa pengar skulle utbetalas till ingenjör Berglund å viss tid, vid vilken vi infunno oss. Arbetarna fingo då en del av sina tillgodo-havanden betalda.

Vid de senare tillfällen, då utbetalningar gjorts till byggmästare Jensen, har däremot intet meddelande lämnats, utan ha arbetarna f. n. hos honom ett tillgodohavande av cirka 15,000 kronor.

Stockholm den 5 september 1930.

G. Hj. Ohlsson.

G. E. Malm.

Ombudsmännen G. Hj. Olssons och G. E. Malms egenhändiga
namnteckningar bevittna:

E. L. Eriksson.

John Grewin.

Bilaga G.

Till Chefen för Östra Arméfördelningen.

På grund av skrivelsen den 3 juni beträffande Bestyrelsens för 23 allmänna svenska lantbruksmötets beskyllning emot mig, att jag tvärt emot av mig lämnade uppgifter skulle vara utsatt för blockad, får jag härmed vördsam samt meddela följande:

Vid en viss tidpunkt under förra årets lantbruksmöte uppstodo meningskiljaktigheter mellan såväl mig och arbetarna som den omskrivne Jensen och hans arbetare angående vissa löneanspråk. Lantbruksmötets verkställande ledamot utfäste sig då att lönerna skulle utbetalas direkt till arbetarna av lantbruksmötet. Så skedde också beträffande de mig underställda arbetarna och blockaden emot mig hävdades således efter mycket kort tid.

Beträffande Jensen lämnade denne helt plötsligt arbetsplatsen och lär enligt vad som sades även vid denna tid ha lämnat landet. Arbetarna gjorde därför sina anspråk gällande hos Byrådirektör Sonesson, som ännu en gång lovade hålla dem skadeslösa. Av för mig okänd anledning ändrade sig emellertid S. sedermera och meddelade arbetarna, att de icke kunde utfå någon ersättning. Under sådana förhållanden blev givetvis även lantbruksmötet förklarad i blockad.

Lantbruksmötets påstående, att detsamma utan eget förvällande förklarats i blockad, synes mig därför *icke vara riktig*.

Att blockaden mot Jensen fortfarande äger bestånd, torde däremot vara troligt, enär denne, efter det jag erfarit, ännu icke vare sig kunnat eller velat utbetala de obetalda arbetslönerna.

Beträffande blockaden mot mig förefinnes, som nämnts, däremot icke någon sådan, sedan den ovan omtalade kortvariga blockaden hävts, varför lantbruksmötesbestyrelsens uppgift i detta fall icke är med sanningen överensstämmande.

Stockholm den 9 juni 1931.

K. E. Berglund.

Ingenjör.

Egenhändig namnteckning bevittna:

Th. Andersson.

E. Lindståhl.

Svenska transportarbetareförbundet.

Stockholm den 10 februari 1932.

Riksdagens andra lagutskott.

Får härmed avgiva följande utlåtande över till oss remitterad motion nr 187 i första kammaren.

När arbetsgivareorganisationen lockouterar stora arbetaregrupper, med vilka de icke ha något otalt eller någon tvist, sker detta uteslutande i syfte att åstadkomma svårigheter på arbetaresidan. Man utgår från att dessa arbetaregrupper äro sympatisörer och möjligen blivande understödjare av den eller de arbetaregrupper, med vilka arbetsgivareorganisationens ledamöter kunna befinna sig i konflikt. Någon tredje mans rätt vill man vid dylika tillfällen icke erkänna.

Någon dylik stridstaktik har aldrig praktiserats på arbetarehåll. Det inträffar dock att enskilda utomstående kunna bliva invecklade eller lidande. Detta är ett beklagligt men ofrånkomligt förhållande i alla konflikter. Arbetarnas angrepps- och solidaritetsaktioner måste emellertid, i olikhet med arbetsgivarnas, ske inför öppet forum med anlitande av tidningspressen, vilket gör att deras åtgärder bliva mera uppmärksammade och utsatta för kritik. Såväl arbetsgivare som arbetare göra sig ibland skyldiga till åtgärder vilka med fog kunna betraktas såsom övergrepp och skulle endast vårt förbund kunna framlägga en anseilig dossier varje år som fullt ut kan mäta sig med de svartmålade fall som motionärerna ha hopplöckat.

Till belysning av det åberopade fallet »Skoglund», berörande Svenska transportarbetareförbundet och dess medlemmar, måste vi tillbakavisa motionärernas framställning såsom icke sanningsenlig i vissa betydelsefulla detaljer.

För det första har blockaden mot »Skoglund» inget samband med konflikten vid hotell Britannia i Östersund, ty någon sympatiarbetsnedläggelse har aldrig ifrågasatts från stadsbudens sida. Arbetsnedläggelsen från stadsbudens sida och för vilket de blevo uppkallade till magistraten gällde en aktion för att tvinga »Skoglund» att underteckna det i staden gällande expressrörelseavtalet. Skoglund bedriver nämligen — enligt till oss inkomna meddelanden — fortfarande express- och åkerirörelse, ty gruskörning och större transporter ingå icke i stadsbudsrörelsen.

Motionärerna lämna själva bevis härför i deras åberopade fall beträffande flyttsakertransporten från Östersund till Stockholm. Visserligen är det icke förbjudet för stadsbud att åtaga sig flyttningar, men någon skyldighet föreligger icke, enär ingen fastställd taxa härför förefinnes. Det är sant att organisationen i Östersund meddelade sina kamrater i Stockholm om denna transport, varpå dessa senare vägrade att taga vidare befattning med godset. Men motionärerna ha uraktlätit meddela att hänvändelse sedermera gjordes till härvarande stadsbudskontor, vars medlemmar likaledes vägrade att taga befattning med ifrågavarande flyttsaker och vilka av denna anledning blevo anmälda till polismyndigheterna samt instämnda till Polisdomstolen, men frikända, enär ifrågavarande godsparti översteg den maximivikt på 150 kg. som de voro skyldiga att enligt fastställd taxa transportera. Partiet vägde cirka 3,000 kg.

Nu kan det visserligen sägas att dessa jägmästare blivit oskyldigt inblandade i pågående konflikt. Bevis härför kan emellertid icke presteras.

Varför just anlita en firma mot vilken konflikt pågår? Om någon av de stridande parterna härför kan göras ansvarig, så måste det väl vara herr Skoglund. Har han upplyst jägmästarna eller uppdragsgivaren om att konflikt pågår och att svårigheter kunna befaras vid framkomsten? Tvärtom har han även efter detta åberopade fall åtagit sig liknande flyttningar, överlämnande åt tredje man att själv klara sig ur svårigheterna.

Det inträffar föröfrigt ganska ofta att arbetareorganisationerna nödgas göra undantag för fall där tredje man på liknande sätt ha blivit försatt i ett tvångsläge och nödgas vi därför tillbakavisa de mot vår rörelse riktade anklagelserna.

Högaktningsfullt

För Svenska transportarbetareförbundets styrelse

Charles Lindley.
